

Raport - Profilul psihocultural în mobilitatea socială în pandemie

Autori: Monica Bartucz, Silviu Matu, Mircea Comșa, Daniel David

Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca

Studiul este o extensie în condiția pandemiei COVID19 a proiectului PCCF (UEFISCDI – <http://ropsy.granturi.ubbcluj.ro>), în care se urmărește o analiză mai detaliată a profilului psihocultural al țării, și anume prin hărți psihologice la nivel de zone ale țării (prestabilite geografic/administrativ-teritorial și/sau derivate psihologic), pentru a le relaționa apoi cu inegalitățile/polarizările economice (ex. indicatorul GINI) și cu alți indicatori PESH (*Political/Economic/Social/Health*).

Rezultatele obținute arată că Autonomia (Colectivismul scăzut) și Concentrarea puterii sociale au fost cei mai buni predictorii psihoculturali ai reducerii mobilității în condițiile stării de urgență. Altfel spus, județele cu scoruri mari la Autonomie sau la Concentrarea puterii sociale și-au redus mobilitatea socială conform solicitării stării de urgență. Variabilele predictor psihoculturale au fost măsurate înaintea variabilelor criteriu legate de mobilitate. Acest lucru, alături de conceptualizarea variabilelor psihoculturale ca elemente stabile și cu rol formativ pentru psihologia individuală, sugerează un efect cauzal al variabilelor psihoculturale asupra mobilității, fără a anula însă definitiv o posibilă relație strict corelațională.

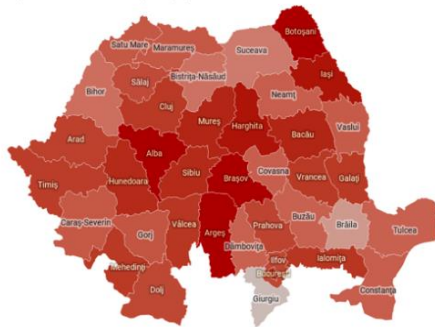
Psihologic vorbind, prin Autonomie înțelegem faptul că grupurile servesc interesele individuale și se constituie pe baza valorilor comune, chiar și între indivizi între care nu există relații anterioare (cele mai multe țări vestice au un astfel de profil); alternativa este Colectivismul, unde interesele grupului sunt mai importante decât cele ale individului, iar grupurile se formează în logica mai generală a relațiilor de familie (ex. familie/cunoștințe/prieteni), România având unul din cele mai reprezentative scoruri de Colectivism din Uniunea Europeană. În cazul Concentrării puterii sociale, puțini conduc mulți, iar distanța psihosocială între cei care conduc și cei conduși este mare, România având unul din cele mai mari scoruri din Uniunea Europeană; alternativa este Distribuția puterii sociale, unde puterea este distribuită între indivizi din diverse zone, care se controlează reciproc, pentru a împiedica concentrarea puterii și autoritarismul (cele mai multe țări vestice au un astfel de profil).

Aceste rezultate pot avea implicații pentru reglementările naționale și locale în pandemie. Spre exemplu, acolo unde nici nivelul de Autonomie, nici cel de Concentrare a puterii sociale nu sunt foarte crescute, pentru aplicarea regulilor de reducere a mobilității sociale trebuie dezvoltate strategii adaptate profilului psihocultural al județului (ex. 1. monitorizarea mai severă a implementării regulilor, 2. formularea psihologică implementațională a regulilor (Dacă/Atunci), 3. campanii de conștientizare a pericolului și a regulilor de urmat, atât generale, cât și adaptate grupurilor vulnerabile etc.).

Concentrarea/Distribuirea puterii sociale

Scoruri la nivel de județe

(0) Distribuiea puterii Concentrarea puterii (100)

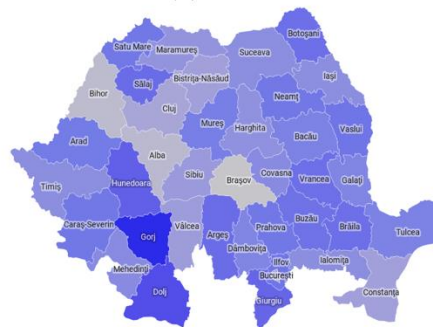
Notă. Reprezentare grafică a distribuției geografice a dimensiunii culturale Concentrarea/Distribuiea puterii sociale pe teritoriul României (N=3025). O nuanță mai apropiată de culoarea roșie indică un scor mai ridicat privind Concentrarea puterii sociale. Scorurile teoretice ale scalei variază între 0 și 100.

Hartă: D. David, M. Bartucz, S. Matu, M. Comșa (2020) • Creat cu Datawrapper

Colectivism/Autonomie (Individualism)

Scoruri la nivel de județe

(0) Colectivism Autonomie (100)

Notă. Reprezentare grafică a distribuției geografice a dimensiunii culturale Colectivism/Autonomie (Individualism) pe teritoriul României (N=3025). O nuanță mai apropiată de culoarea roșie indică un scor mai ridicat privind Autonomia (Individualismul). Scorurile teoretice ale scalei variază între 0 și 100.

Hartă: D. David, M. Bartucz, S. Matu, M. Comșa (2020) • Creat cu Datawrapper

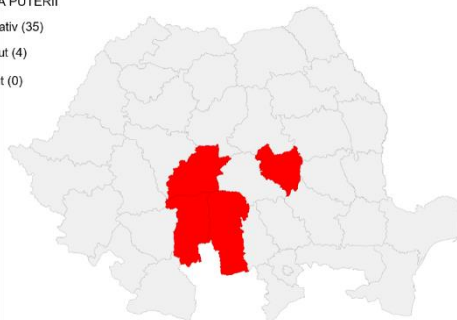
Notă: Toate județele sunt în zona Concentrării puterii sociale, cu unele nuanțe între ele, dar în această categorie de Concentrare a puterii. Toate județele sunt în zona Colectivismului, cu unele nuanțe între ele, dar în această categorie de Colectivism. Pentru zonele albe nu a existat un eșantion suficient de mare, conform recomandărilor lui Hofstede et al. (2010); într-o ipoteză educată și urmând practicile din domeniu, se poate presupune că scorurile sunt similare cu cele ale județelor învecinate.

Concentrarea/Distribuirea puterii sociale

Colectivism/Autonomie (Individualism)

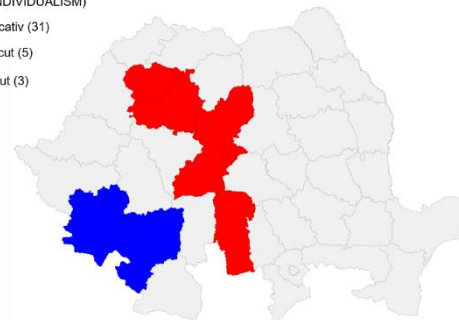
CONCENTRAREA PUTERII

□ Nesemnificativ (35)
 ■ Nivel crescut (4)
 ■ Nivel scăzut (0)

AUTONOMIE (INDIVIDUALISM)

□ Nesemnificativ (31)
 ■ Nivel crescut (5)
 ■ Nivel scăzut (3)

Notă: Zonele roșii arată zone cu niveluri ridicate de concentrarea ale celor două caracteristici psihoculturale, în raport cu valorile medii: Concentrarea puterii sociale și Autonomie (*hot spots*). Zonele albastre indică o concentrare mare a Colectivismului (*cold spots*). Zonele gri sunt zone fără diferențiere mare (medii).

Detalii despre analiză:

Autorii au analizat relația dintre atributele psihoculturale (Hofstede et al. 2010) la nivelul județelor și al Municipiului București (pe baza datelor culese în cadrul proiectului mai general PCCF) și mobilitatea comunitară măsurată în timpul instituirii stării de urgență din lunile martie - mai 2020.

Descrierea datelor privind atributele psihoculturale. Datele pentru atributele psihoculturale au fost culese în 2020, în colaborare cu Mercury Research (<https://www.mercury.ro>) și C.C.S.A.S. (<http://ccsas.ro>), utilizând metodologia CAPI (*Computer Assisted Personal Interviewing*). Eșantionarea (N=3025) a fost aleatorie, stratificată în funcție de regiunea de dezvoltare și de tipul de localitate. Atributele psihoculturale după Hofstede et al. (2010) se referă la: (1) Concentrarea/Distribuirea puterii sociale; (2) Colectivism/Autonomie (Individualism); (3) Evitarea/Angajarea incertitudinii; (4) Competiția (Masculinitatea)/Consensul (Feminitate); (5) Orientarea pe termen lung/Orientarea pe termen scurt; (6) Stil indulgent/Stil represiv (vezi David, 2015 pentru detalierea lor psihologică).

Descrierea datelor privind mobilitatea. Datele legate de mobilitatea locuitorilor au fost extrase din „Raport privind mobilitatea comunității legat de COVID-19” (<https://www.google.com/covid19/mobility/>), oferit de către Google LLC. Datele cuprind informații referitoare la tendințele de mișcare ale locuitorilor din regiuni predefinite în 6 categorii de locații: (1) Magazine și recreere (restaurante, cafenele, centre comerciale, etc.); (2) Băcării și farmacii (magazine alimentare, piețe agroalimentare, farmacii, etc.); (3) Parcuri (parcuri sau piețe publice, plaje, etc.); (4) Stații de transport public (stații de autobuz, metrou, taxiuri, etc.); (5) Locuri de muncă; (6) Locuințe. Datele extrase surprind modificări zilnice în mobilitatea locuitorilor dintr-o regiune pentru fiecare categorie, raportat la zilele de referință. O zi de referință reprezintă o valoare mediană pentru aceeași zi a săptămânii, în perioada de timp 3 ianuarie - 6 februarie. În prezentul raport au fost analizate datele privind mobilitatea locuitorilor la nivelul județelor și al Municipiului București, în intervalul de timp 16 martie - 14 mai, interval care corespunde perioadei stării de urgență pe teritoriul României.

Despre analiza datelor. Analizele statistice au fost realizate folosind modele liniare mixte, testând pentru prezența efectelor fixe și aleatorii și asumând diferite nivele de complexitate a structurii datelor. Unitatea de analiză a fost județul, fiecare județ fiind reprezentat prin 60 de măsurători repetate (modelate printr-o structură de covarianță autoregresivă de ordin 1), câte o măsurătoare pentru fiecare zi din perioada stării de urgență. Modelul final a fost ales în baza indicatorilor de parcimonie privind potrivirea cu setul de date raportat la complexitatea sa. Variabilele predictor au fost reprezentate de caracteristicile psihoculturale și de momentul de timp (ziua din perioada stării de urgență) în care s-a făcut măsurătoarea. Variabilele criteriu au fost pe rând indicatorii de mobilitate. Variabilele predictor au fost măsurate înaintea variabilelor criteriu.

Rezultate. În Tabelul 1 sunt prezentate rezultatele analizelor care au trecut pragul de semnificație statistică ($p < 0.05$) privind asocierea (efecte fixe) dintre categoriile de mobilitate comunitară și dimensiunile culturale din modelul lui Hofstede et al (2010).

Tabel 1. Predictorii psihoculturali semnificativi a mobilității comunitare în timpul stării de urgență pe teritoriul României

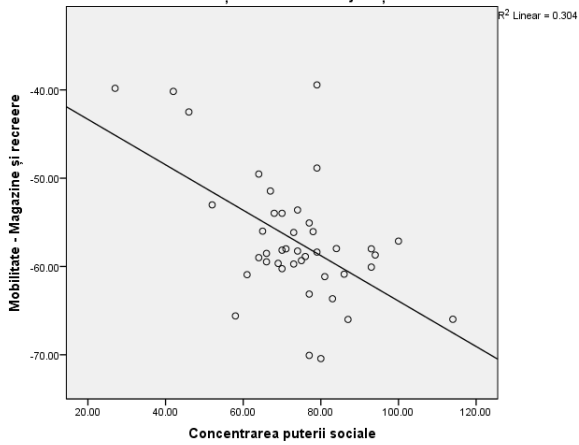
Categoriile mobilitate	Predictori	b	SE	df	t	p
Magazine și recreere	Concentrarea puterii	-0.22	0.07	109.87	-3.17	0.002
	Concentrarea puterii	-0.12	0.05	206.07	-2.22	0.028
Băcării și farmacii	Autonomie (Individualism)	-0.16	0.08	206.07	-1.98	0.049
Parcuri	Concentrarea puterii	-0.31	0.15	45.46	-2.12	0.039
Stații de transport public	Concentrarea puterii	-0.22	0.08	46.91	-2.73	0.009
Locul de muncă	Concentrarea puterii	-0.15	0.05	42.00	-3.24	0.002
Locuințe	Autonomie (Individualism)	0.06	0.03	83.69	2.03	0.046

Notă. N = 42 județe.

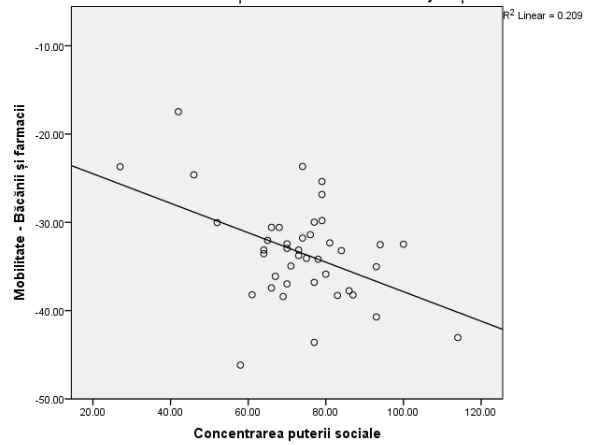
Relațiile dintre atributele psihoculturale și mobilitatea comunității în categoriile de locații cuprinse în analiză sunt prezentate în graficele de mai jos. Pentru o prezentare mai intuitivă, datele privind mobilitatea au fost agregate la nivel de județ. Graficele de mai jos reprezintă relațiile dintre variabilele psihoculturale și valoarea agregată a mobilității comunitare în perioada stării de urgență, la nivel de județe.

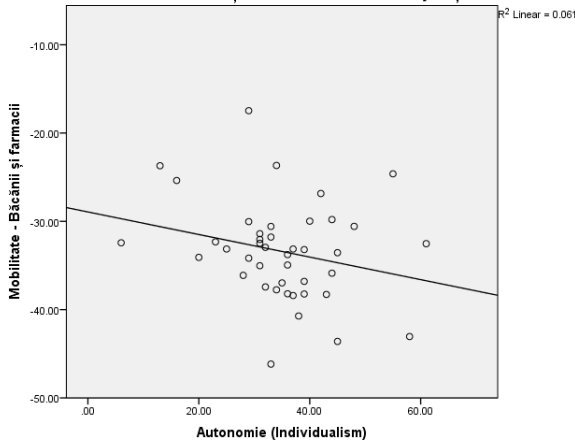
Relația dintre Concentrarea puterii sociale și valoarea agregată a mobilității recreționale la nivel de județe

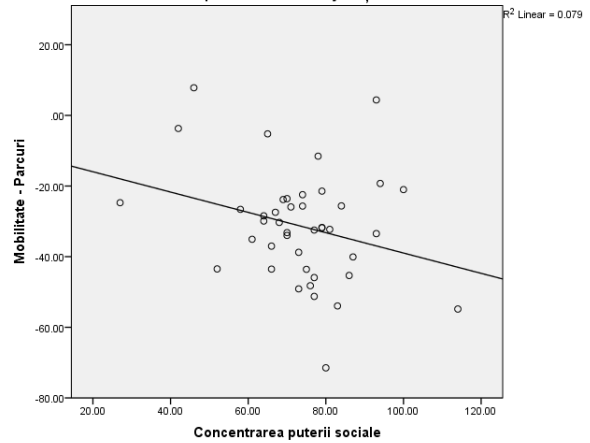
Relația dintre Concentrarea puterii sociale și valoarea agregată a mobilității în zonele băcăniilor și ale farmaciilor la nivel de județe

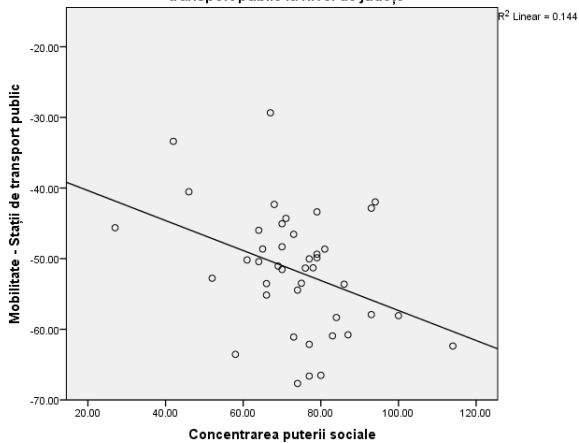
Relația dintre Autonomie (Individualism) și valoarea agregată a mobilității în zonele băcăniilor și ale farmaciilor la nivel de județe

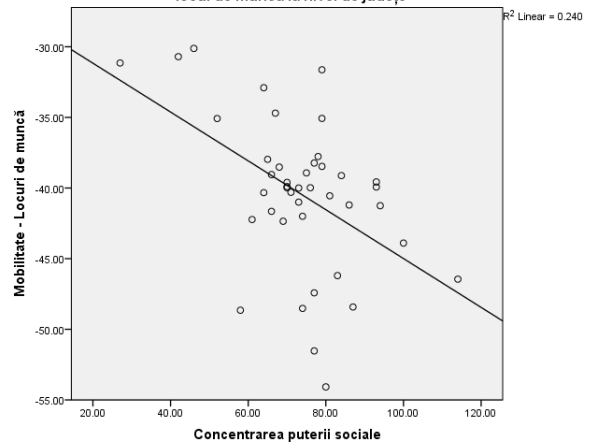
Relația dintre Concentrarea puterii sociale și valoarea agregată a mobilității în parcuri la nivel de județe

Relația dintre Concentrarea puterii sociale și mobilitatea în zonele stațiilor de transport public la nivel de județe

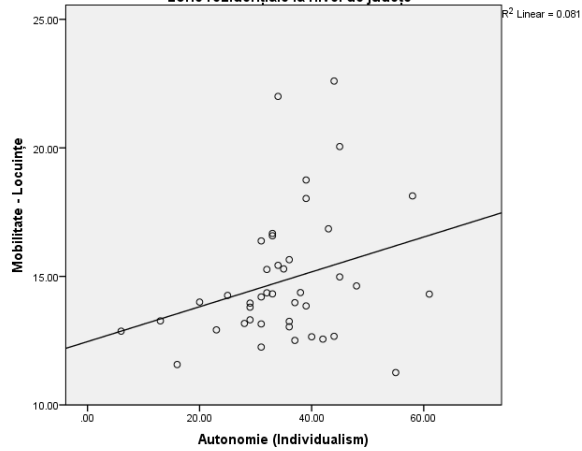

Relația dintre Concentrarea puterii sociale și valoarea agregată a mobilității la locul de muncă la nivel de județe

Relația dintre Autonomie (Individualism) și valoarea agregată a mobilității în zone rezidențiale la nivel de județe

Referințe selective:

- David, D. (2015). *Psihologia poporului român. Profilul psihologic al românilor într-o monografie cognitiv-experimentală*. Iași: Polirom.
- Hofstede, G., Hofstede, G.J., Minkov, M. (2010). *Cultures and Organizations: Software of the Mind (3rd Edition)*. McGraw Hill Professional: New York.